

اعداد و اسناد جاودانگی غدیر

روایان حدیث در قرن‌های بعد، همگی از علما و دانشمندان اهل تسنن هستند و ۳۶۰ تن از آنان این حدیث را در کتاب‌های خود آورده‌اند و گروه زیادی به درست بودن و استواری آن اعتراف کرده‌اند.

در قرن سوم ۹۲ دانشمند، در قرن چهارم ۴۳، در قرن پنجم ۲۴، در قرن ششم ۲۰، در قرن هفتم ۲۱، در قرن هشتم ۱۸، در قرن نهم ۱۶، در قرن دهم ۱۴، در قرن یازدهم ۱۲، در قرن دوازدهم ۱۳، در قرن سیزدهم ۱۲ و در قرن چهاردهم ۲۰ دانشمند این حدیث را نقل کرده‌اند. گروهی نیز تنها به نقل حدیث بسنده نکرده‌اند، بلکه درباره اسناد و مفاد آن مستقلاً کتاب‌هایی نوشته‌اند.

طبری، مورخ بزرگ اسلامی، کتابی به نام «الولایه فی طریق حدیث الغدیر» نوشته، و در آن، این حدیث را از متجاوز از هفتاد طریق از پیامبر (ص) نقل کرده است. ابن قفله کوفی در رساله «ولایت» این حدیث را از ۱۰۵ تن و ابوبکر محمد بن عمر بغدادی، معروف به جعانی، این حدیث را از ۲۵ طریق نقل کرده است.

همچنین شمار کسانی که مستقلاً پیرامون ویژگی‌های این واقعه تاریخی کتاب نوشته‌اند، ۲۶ نفر است. دانشمندان شیعه درباره این واقعه بزرگ کتاب‌های ارزنده‌ای نوشته‌اند که جامع‌تر از همه کتاب تاریخی «الغدیر» است که به خامه توانای نویسنده نامی اسلامی، علامه مجاهد، مرحوم آیت‌الله امینی نگارش یافته است.

شب را از شب‌های معروف در میان امت اسلامی شمرده‌اند.

ریشه این عید اسلامی به خود روز غدیر بازمی‌گردد؛ زیرا در آن روز پیامبر (ص) به مهاجرین و انصار، بلکه به همسران خود، دستور داد که بر علی (ع) وارد شوند و به او درباره چنین فضیلت بزرگی تبریک بگویند.

زید بن ارقم می‌گوید: نخستین کسانی از مهاجرین که با علی دست دادند، ابوبکر، عمر، عثمان، طلحه و زبیر بودند و مراسم تبریک و بیعت تا مغرب ادامه داشت.

از سوی دیگر، در اهمیت این رویداد تاریخی، همین اندازه بس که ۱۱۰ نفر از صحابی حدیث غدیر را نقل کرده‌اند. البته این مطلب به معنای آن نیست که از گروه زیاد، تنها همین تعداد حادثه را نقل کرده‌اند، بلکه تنها در کتاب‌های دانشمندان اهل تسنن، نام ۱۱۰ تن به چشم می‌خورد.

درست است که پیامبر (ص) سخنان خود را در اجتماع صد هزار نفری بیان کرد، ولی گروه زیادی از آنان از نقاط دور دست حجاز آمده بودند و از آنان حدیثی نقل نشده است. گروهی از آنان نیز که این واقعه را نقل کرده‌اند، تاریخ موفق به درج آن نشده و اگر هم درج کرده، به دست ما نرسیده است.

در قرن دوم هجری که عصر «تابعان» است، ۸۹ تن از آنان، به نقل این حدیث پرداخته‌اند.

از این جهت، کمتر واقعه تاریخی همچون رویداد غدیر مورد توجه دانشمندان، اعم از محدث و مفسر و متکلم و فیلسوف و خطیب و شاعر و مورخ و سیره نویس، قرار گرفته و تا این اندازه درباره عنایت مبذول شده است. یکی از علل جاودانی بودن این حدیث، نزول دو آیه از آیات قرآن کریم درباره این واقعه است و تا روزی که قرآن باقی است، این واقعه تاریخی نیز باقی خواهد بود و از یادها نخواهد رفت.

جامعه اسلامی در دوره‌های دیرینه آن را یکی از اعیاد مذهبی می‌شمرده‌است و شیعیان نیز هم اکنون این روز را عید می‌گیرند و مراسمی را که در دیگر اعیاد اسلامی بر پا می‌دارند، در این روز نیز انجام می‌دهند.

از مراجعه به تاریخ به خوبی استفاده می‌شود که روز هجدهم ذی‌الحجه الحرام در میان مسلمانان به نام روز عید غدیر معروف بوده است، تا جایی که ابن خلکان درباره مستعلی بن المستنصر می‌گوید: در سال ۴۸۷ هجری در روز عید غدیر که روز هجدهم ذی‌الحجه الحرام است، مردم با او بیعت کردند.

العبیدی درباره المستنصر می‌نویسد: وی در سال ۴۸۷ هجری، دوازده شب به آخر ماه ذی‌الحجه باقی مانده بود که درگذشت؛ این شب همان شب هجدهم ذی‌الحجه، شب عید غدیر است. نه تنها ابن خلکان این شب را شب عید غدیر می‌نامد، بلکه مسعودی و ثعالبی نیز این

آیت‌الله العظمی جعفر سبحانی

اراده حکیمانه خداوند بر این تعلق گرفته است که واقعه تاریخی غدیر در تمام قرون و اعصار، به صورت زنده در دل‌ها و به صورت مکتوب در اسناد و کتب باقی بماند و در هر عصر و زمانی نویسندگان اسلامی در کتاب‌های تفسیر و حدیث و کلام و تاریخ از آن سخن بگویند و گویندگان مذهبی در مجالس وعظ و خطابه درباره آن داد سخن دهند و آن را از فضایل انکار ناشدنی حضرت علی (ع) برشمارند.

نه تنها خطبا و گویندگان، بلکه شعرا و سرایندگان بسیاری از این واقعه الهام گرفته‌اند و ذوق ادبی خود را از تأمل در زمینه این حادثه و از اخلاص نسبت به صاحب ولایت مشتعل ساخته‌اند و عالی‌ترین قطعات را به صورت‌ها و زبان‌های گوناگون از خود به یادگار نهاده‌اند.